undeb addysg cenedlaethol cymru

Arweiniad i weithwyr bregus

Argyfwng Coronvirus

Rhestr wirio'r gweithle

Fel y gwyddoch, mae'r Undeb Addysg Cenedlaethol (NEU) ynghyd ag undebau addysg eraill wedi cyhoeddi cyngor ar sut y gall aelodau gymryd rhan mewn cynllunio ar gyfer sut y gall dychwelyd i agor ysgolion a cholegau yn ehangach ddigwydd yn ddiogel.

Mae gan NEU Cymru bryderon ynghylch dyddiad agor 29 Mehefin ac mae'n credu ei fod yn ormod yn rhy fuan.

Mae NEU Cymru yn parhau i fod yn glir mai dim ond pan fydd profion cenedlaethol yr undeb yn cael eu bodloni a bod y safonau diogelwch angenrheidiol wedi cael eu cadw gan ddefnyddio eu rhestr wirio y gall ysgolion agor yn ehangach.

Rhaid i bob cyflogwr ystyried argaeledd staff fel rhan o'i gynllunio a'i asesiadau risg mewn perthynas ag agoriad ehangach. Mae NEU Cymru hefyd yn disgwyl i gyflogwyr gynnal asesiadau effaith cydraddoldeb oherwydd y risgiau mwy hysbys i grwpiau penodol, yn enwedig gweithwyr Du ac anabl.

Yn hanfodol, mae NEU Cymru yn gwbl gadarn yn ei gyngor na ddylai fod yn ofynnol i staff sy'n agored i niwed**, neu sy'n byw gydag aelodau o'r cartref neu'n gofalu amdanynt,** ddychwelyd i'r gweithle a chaniatáu iddynt weithio gartref.

Ar yr un pryd, mae gan weithwyr hawliau o ran datgelu gwybodaeth feddygol sy'n golygu na all cyflogwyr ei gwneud yn ofynnol iddynt ddarparu gwybodaeth o'r fath mewn perthynas â hwy eu hunain neu aelodau eu teulu.

Bwriad y cyngor canlynol yw sicrhau eich bod yn gwbl ymwybodol o'ch hawliau. Bydd hefyd yn eich galluogi i gyfathrebu'n briodol â'ch cyflogwr am eich amgylchiadau personol, p'un a yw'ch cyflogwr yn cysylltu â chi am wybodaeth o'r fath ai peidio.

Eich Iechyd

Safbwynt y Llywodraeth o hyd yw y dylai pawb sy'n gallu gweithio gartref wneud hynny a bod yn rhaid amddiffyn y bregus, p'un a ydyn nhw gartref neu yn y gwaith. Nid yw NEU Cymru yn credu bod ei gwneud yn ofynnol i bobl fregus weithio yn yr ysgol, yn enwedig mewn ysgolion gyda hyd at draean o'r disgyblion yn mynychu, neu'n teithio ar drafnidiaeth gyhoeddus, yn cynnig amddiffyniad o'r fath.

Darllenwch y cyngor isod cyn ystyried sut i gynghori'ch cyflogwr neu ymateb i unrhyw gais am wybodaeth.

Mae NEU Cymru yn disgwyl i benaethiaid dderbyn eich pryderon. Gallwch ofyn am gefnogaeth gan yr NEU yn lleol os bydd ei angen arnoch.

Salwch neu hunan-ynysu

Os ydych chi'n absennol oherwydd salwch (boed oherwydd COVID-19 ai peidio) neu os ydych chi'n hunan-ynysu oherwydd dioddef symptomau COVID-19 eich hun neu'n byw gyda rhywun sy'n gwneud hynny, dylech chi fod wedi cyfleu hyn i'ch cyflogwr a ddylai gymryd ei ystyried wrth gynllunio ar gyfer agoriad ehangach.

Gweithwyr yn glinigol fregus iawn

Dywed y Llywodraeth na ddylai unrhyw un sydd â chyflyrau iechyd difrifol sy'n eu gwneud yn hynod fregus (y categori "cysgodi") fynychu gwaith. Os ydych chi yn y categori hwn, bydd gennych lythyr gan y GIG yn eich hysbysu o hyn ac mae'n debygol bod eich cyflogwr eisoes yn gwybod hyn. Mae Llywodraeth Cymru yn derbyn hyn.

Cyngor yr NEU yw y dylech roi gwybod i'ch cyflogwr os ydych chi yn y categori hwn. Byddech chi a'ch cyflogwr yn torri cyngor y Llywodraeth pe byddech yn ystyried gweithio yn yr ysgol neu os gofynnir ichi fynychu'r gweithle.

Pan fyddwch chi'n hysbysu'ch cyflogwr, nid oes rhaid i chi ddweud wrthynt natur eich cyflwr ond gallwch ddewis gwneud hyn os dymunwch**.**

Gweithwyr yn glinigol fregus

Mae cyngor y Llywodraeth ar bellhau cymdeithasol yn rhestru cyfres o gyflyrau pellach, gan gynnwys beichiogrwydd, sy'n rhoi gweithwyr mewn mwy o berygl o salwch difrifol pe byddent yn contractio COVID-19.

Safbwynt NEU Cymru yw y dylai unrhyw un mewn categori bregus weithio gartref. Hyd yn oed o dan ailagor ehangach, dylai'r ffordd y bydd ysgolion yn gweithredu ganiatáu i'r holl staff o'r fath allu dewis gweithio gartref.

Cyngor yr NEU yw y dylech roi gwybod i'ch cyflogwr os ydych chi yn y categori hwn. Dylech ddweud na fyddwch yn mynychu'r ysgol ond ar gael i weithio gartref.

Pan fyddwch chi'n hysbysu'ch cyflogwr, nid oes rhaid i chi ddweud wrthynt natur eich cyflwr ond gallwch ddewis gwneud hyn os dymunwch.

Gweithwyr sy'n byw gyda / yn gofalu am y bregus neu'r hynod fregus

Mae Llywodraeth Cymru yn nodi y dylai gweithwyr sy'n byw gyda phobl hynod fregus yn glinigol fynychu gwaith "os gellir cadw at bellter cymdeithasol caeth" ond fel arall dylid eu cefnogi i weithio gartref. Fodd bynnag, y sefyllfa yw y gall gweithwyr sy'n byw gyda phobl fregus nad ydynt yn hynod fregus yn glinigol fynychu'r gwaith.

Safbwynt NEU Cymru yw na ddylid disgwyl i unrhyw un sy'n byw gyda neu sy'n gofalu am berson mewn categori bregus neu hynod fregus redeg y risg o ddod â'r firws adref o'r gwaith.

Credwn y dylai'r cydweithwyr hyn barhau i gael caniatâd i weithio gartref, yn enwedig gan y dylai'r ffordd y bydd ysgolion yn gweithredu am beth amser ganiatáu hyn.

Cyngor yr NEU yw y dylech roi gwybod i'ch cyflogwr os ydych chi yn y categori hwn. Fe ddylech chi ddweud bod gennych chi aelod o'r teulu sy'n agored i niwed neu'n hynod fregus ac na fyddwch chi'n mynychu'r ysgol ond ar gael i weithio gartref.

Pan fyddwch chi'n hysbysu'ch cyflogwr, nid oes rhaid i chi ddweud wrthynt natur cyflwr aelod eich cartref ond gallwch ddewis gwneud hyn os dymunwch.

Gweithwyr du

Mae mwy o fregusrwydd ymddangosiadol pobl Ddu i Covid-19 yn hysbys iawn. Er bod y rhesymau dros hyn yn dal i gael eu hymchwilio, dylai cyflogwyr ystyried y mater hwn wrth iddynt gynllunio.

Safbwynt NEU Cymru yw y dylid trin gweithwyr Du sy'n dymuno hynny gael eu trin yn yr un modd â gweithwyr sy'n glinigol fregus. Ni ddylai fod angen i chi hysbysu'ch cyflogwr am eich ethnigrwydd ond wrth gwrs gallwch eu hatgoffa os dewiswch.

Gweithwyr Anabl

Dylai cyflogwyr ystyried y mater hwn wrth gynllunio hyd yn oed os nad yw natur eich anabledd yn creu mwy o fregusrwydd i COVID-19.

Ni ddylai fod angen i chi roi gwybod i'ch cyflogwr am eich anabledd ond gallwch wrth gwrs eu hatgoffa os dewiswch.

Gweithwyr sy'n teimlo'n bryderus ynghylch dychwelyd i'r Gwaith

Er nad oes cyngor gan y Llywodraeth mewn perthynas â'r rheini sy'n teimlo'n bryderus ynghylch dychwelyd i'r gwaith, mae angen i gyflogwyr ystyried iechyd meddwl gweithwyr fel rhan o'u hasesiadau risg yn ogystal â'u dyletswydd gofal cyffredinol. Mae hyn yn arbennig o wir lle mae gan staff hanes blaenorol o faterion iechyd meddwl a allai awgrymu mwy o risg.

Safbwynt NEU Cymru yw y dylai cyflogwyr ystyried sefyllfa gweithwyr sy'n dweud eu bod yn bryderus ynghylch dychwelyd i'r gwaith. Gallai symptomau o'r fath ddod yn fwy arwyddocaol yn hawdd a'u gwneud yn sâl. Dylid ystyried caniatáu i weithwyr o'r fath weithio gartref hefyd.

Mae NEU Cymru yn eich cynghori i gysylltu â'ch cyflogwr fel uchod. Ni ddylech aros i ffwrdd o'r gwaith yn unig oherwydd gall eich cyflogwr drin eich absenoldeb fel un anawdurdodedig.

Pan fyddwch chi'n hysbysu'ch cyflogwr, er y bydd yn rhaid i chi ddweud wrthynt mai pryder personol yw eich pryder, nid oes rhaid i chi ddweud wrthynt am hanes meddygol blaenorol ond gallwch ddewis gwneud hyn os dymunwch.

Amgylchiadau Personol Eraill

Nid yw Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi cyngor penodol i ysgolion am amgylchiadau eraill ond, er enghraifft, mae Llywodraeth Cymru wedi dweud y dylai cyflogwyr ystyried unigolion fesul achos. Sefyllfa benodol arall yw staff sy'n gorfod teithio i'r gwaith ar drafnidiaeth gyhoeddus, yn enwedig yn ymwneud â theithiau hir neu newidiadau, neu na all eu trefniadau blaenorol (e.e. rhannu ceir, lifftiau) barhau.

Safbwynt NEU Cymru yw y dylai cyflogwyr ystyried sefyllfa gweithwyr sy'n dweud bod eu hamgylchiadau personol yn creu anawsterau o ran dychwelyd i'r gwaith. Unwaith eto, dylai'r ffordd y bydd ysgolion yn gweithredu ganiatáu i rai staff o'r fath allu dewis gweithio gartref.

Felly mae NEU Cymru yn eich cynghori i gysylltu â'ch cyflogwr fel uchod. Ni ddylech aros i ffwrdd o'r gwaith yn unig oherwydd gall eich cyflogwr drin eich absenoldeb fel un anawdurdodedig.

Cysylltu â'r Undeb

Sicrhewch eich bod yn dweud wrth eich cynrychiolydd gweithle eich bod wedi anfon llythyr at y pennaeth – bydd angen y wybodaeth hon arnynt i gynrychioli'r aelodau gyda'r pennaeth.

Os nad oes cynrychiolydd yn eich ysgol, gwirfoddolwch neu.org.uk/become-rep

Gellir dod o hyd i fanylion ar sut i gysylltu â'r undeb yma os oes angen cymorth pellach arnoch.

Cysylltu â'r Cyflogwr

Defnyddiwch y templed llythyr isod i ysgrifennu at eich cyflogwr os oes angen.

Annwyl [*ychwanegu enw*]

Rwy'n ysgrifennu ynglŷn â'ch cynllunio ar gyfer agoriad ehangach posibl yr ysgol, eich asesiad risg o ran materion staffio yn benodol, a'm swydd fy hun.

Hoffwn dynnu eich sylw at y materion canlynol, yr hoffwn i chi eu hystyried wrth edrych ar argaeledd staff a fy rôl yn dilyn unrhyw ailagor ehangach:

• *rhowch wybodaeth am eich sefyllfa bersonol fel y trafodwyd uchod*

Hoffwn ichi gytuno, o ystyried yr amgylchiadau hyn, y byddaf yn gallu parhau i weithio gartref a chadarnhau imi mai dyna fydd yr achos.

Os ydych yn cynnig ei gwneud yn ofynnol imi ddychwelyd i'r gweithle, byddwn yn ddiolchgar pe baech yn rhoi gwybod imi am y rhesymau (gan gynnwys copi o'r asesiad risg a lle bo hynny'n briodol yr asesiad effaith cydraddoldeb sy'n ymwneud â'm swydd) dros y cais hwnnw.

Gyda dymuniadau gorau.

[Eich enw]